

Wstępne wyniki badań nad pszczołami (*Apoidea*) Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego *

Preliminary results of studies on bees (*Apoidea*) of the Iława Lakeland
Landscape Park

ANDRZEJ OLEKSA¹, ANNA OLEKSA², KATARZYNA FALEŃCZYK³

¹Akademia Bydgoska im. Kazimierza Wielkiego, Instytut Biologii i Ochrony Środowiska,
Zakład Ekologii, ul. Chodkiewicza 30, 85-064 Bydgoszcz, e-mail: olek@ab-byd.edu.pl

²ul. J. Porazińskiej 6/20, 85-792 Bydgoszcz

³Akademia Bydgoska im. Kazimierza Wielkiego, Instytut Biologii i Ochrony Środowiska,
Koło Naukowe Przyrodników, ul. Chodkiewicza 30, 85-064 Bydgoszcz

ABSTRACT: Preliminary studies on bees of the Iława Lakeland Landscape Park (NE Poland) were done in 1999–2003. We found 16 species of *Bombinae* and do not confirmed presence of 2 species recorded 25 years ago, *B. ruderatus* and *B. muscorum*, which are declining in Poland. We recorded *Osmia pilicornis*, an endangered species of megachilid bee connected with dead wood. The species was regarded as extinct in Poland according to „The Polish Red List of Animals”.

KEY WORDS: *Apoidea*, *Bombus*, *Psithyrus*, *Osmia pilicornis*, Iława Lakeland Landscape Park, NE Poland.

Tereny Polski północno-wschodniej należą na tle innych obszarów kraju do poznanych słabo pod względem fauny owadów z nadrodziny pszczoł (*Apoidea*). Szczególnym ubóstwem danych wyróżnia się położone na zachodzie regionu Pojezierze Iławskie, toteż w roku 2003 rozpoczęliśmy prace nad zasobami populacyjnymi pszczoł Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego (PKPI). Pionierem prac nad pszczołami Prus był ALFKEN (1912, 1913), jednak nie badał on stanowisk położonych w granicach PKPI. W latach 70. XX w. przeprowadzone zostały ogólnopolskie badania nad zasobami populacyjnymi trzmieli na plantacjach koniczyzny czerwonej, którymi objęto także stanowiska znajdujące się w otulinie PKPI (SOWA i in. 1990, 1991). W roku 2003 stwierdziliśmy 11 gatunków trzmieli – *B. lucorum* (L.), *B. terrestris* auct. (nec L.), *B. cryptarum* FABR., *B. hypnorum* (L.), *B. pratorum* (L.), *B. lapidarius* (L.), *B. hortorum* (L.), *B. pascuorum* (SCOP.), *B. ruderarius* (MÜLL.), *B. sylvarum* (L.), *B. veteranus* (FABR.) i 5 gatunków trzmielców – *Psithyrus bohemicus* (SEIDL), *P. vestalis* (GEOFFR. in FOURCR.), *P. rufipes* (FABR.), *P. campestris* (PANZ.), *P. sylvestris* LEP. Nie udało nam się od-

*Praca zrealizowana przez Koło Naukowe Przyrodników Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego.

należć dwu gatunków łowionych w 1978 roku (SOWA i in. 1990): *B. ruderatus* (FABR.) i *B. muscorum* (L.). Obydwa gatunki wykazują w ostatnich latach spadek liczebności (J. BANASZAK, inf. ustna) – brak stwierdzeń z terenu PKPI być może potwierdza to zjawisko. Łączna liczba gatunków *Bombinae* wynosi 18, co stanowi 46% liczby gatunków znanych z Polski i świadczy o dużym bogactwie fauny pszczół.

Na wzmiankę zasługuje również stwierdzenie *Osmia pilicornis* SMITH (Jerzwałd, DE05, 26 V 2003, 1 ♀, linia oddziałowa pomiędzy młodnikiem sosnowym a subatlantyckim grądem *Stellario-Carpinetum*, przy pniaku z otworami wylotowymi chrząszczy). Gatunek ten został omyłkowo scharakteryzowany na „Czerwonej liście ...” jako wymarły w Polsce (GŁOWACIŃSKI 2002). Ostatnio był on wykazywany jedynie z Puszczy Augustowskiej (BANASZAK, KRZYSZTOFIK 1996), zaś z pierwszej połowy XX wieku był wymieniany ze Śląska i Pomorza (BANASZAK i in. 2002).

Badania nad pszczołowatymi PKPI są kontynuowane. Prowadzone są prace nad strukturą zgrupowań *Apoidea* łąk śródleśnych, jak również realizowany jest projekt aktywnej ochrony pszczół związanych gniazdowo ze starą zabudową wiejską.

PIŚMIENNICTWO

- ALFKEN J. D. 1912: Die Bienenfauna von Westpreussen. Ber. Westpr. Bot. Zool. Ver., **34**: 1-96.
- ALFKEN J. D. 1913: Die Bienenfauna von Ostpreussen. Schr. Phys.-Ökon. Ges., **53**: 114-182.
- BANASZAK J., KRZYSZTOFIK A. 1996: The natural bee resources of the Wigry National Park. Pol. Pismo ent., **65**: 33-50.
- BANASZAK J., ROMASENKO L., CIERZNIAK T. 2002: Błonkówki – *Hymenoptera*, Pszczołowate – *Apidae*, Podrodzina smuklikowate – *Halictinae*. Klucze oznacz. Owad. Pol., Toruń, **XXIV**, **68b**: 1-112.
- GŁOWACIŃSKI Z. (red.) 2002: Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków. 155 ss. + suppl. 74 ss.
- SOWA S., DYLEWSKA M., RUSZKOWSKI A. 1991: Trzmielce Pojezierza Mazurskiego. Pszczeln. Zesz. Nauk., **35**: 103-111.
- SOWA S., RUSZKOWSKI A., BILIŃSKI M., KACZMARSKA K., WOJDASZKA J. 1990: Trzmielce wschodniego Pomorza. Pszczeln. Zesz. Nauk., **34**: 73-83.